

تحلیل ارتباط بین محیط‌زیست و گردشگری شهری

(نمونه مطالعاتی: منطقه یک شهر تهران)

شهاب ناصری^۱، سید محمد رضا زاده^{۲*}، محمدتقی خسروی^۳

چکیده

امروزه وجود یک محیط‌زیست سالم و ایمن شهری برای پایداری و بقای یک جمعیت معین شرط اساسی است. سلامت روحی و جسمی جمعیت شهری از طریق گردشگری شهری و محیط‌زیست سالم مستقیماً به کیفیت محیط‌های زیست گوناگون مربوط می‌شود. روندهای کنونی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در سطح جهان به وارد آمدن آسیب‌های دامنه‌دارتر به محیط‌زیست شهری حکایت می‌کنند که در درازمدت مغایر پایداری‌اند. از یک سو با توجه به اهداف و ابعاد توسعه و ویژگی‌های جوامع مختلف برای رسیدن به توسعه پایدار راهکارهایی باید اتخاذ شود که از جمله می‌توان به توسعه در سطح مناطق بر اساس اصول راهبردی محیط‌زیست و مدیریت گردشگری موردنظر باشد. از سوی دیگر پایداری محیط‌زیست و گردشگری شهری درباره توانمندسازی، حکمروایی شایسته و بررسی نقش مثبت جنبش‌های زیست‌محیطی و گروه‌های فعال اجتماعی است که برای دستیابی و ارتقای پایداری شهری از طریق تدوین استراتژی‌ها و سیاست‌گذاری‌های مشارکتی تلاش می‌کنند. روش تحقیق برای شناخت و بررسی ظرفیت‌ها، توان‌ها و پتانسیل‌های محیط‌زیست و گردشگری شهری برای تجزیه و ارزیابی از نوع اکتشافی و ازلحاظ محتوا و ماهیت مبتنی بر روش توصیفی، تحلیلی - توسعه‌ای است؛ بنابراین روش‌شناسی پژوهش نیز در چارچوب پارادایم‌های توسعه پایدار محیط‌زیست شهری تدوین شده است؛ بنابراین هدف این پژوهش تحلیل استراتژی‌هایی برای ارتقای پایداری محیط‌زیست و گردشگری است که با شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید به ارائه استراتژی‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و پیمایشی و مصاحبه با کارشناسان و مسئولین امر صورت گرفته سپس در ماتریس طیف مشارکتی LYKERT نشان داده شده‌اند. همچنین از مدل SWOT و مدل QSPM استفاده شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که صمیمیت و روابط همسایگی بالا و افزایش حس تعلق ساکنان به محله، پیوندهای اجتماعی مستحکم ساکنان محله، استفاده از طبیعت زیبای این منطقه در راستای جذب گردشگر و همچنین افزایش تمایل ساکنان به سکونت در محلات به عنوان استراتژی‌هایی جهت برنامه‌ریزی توسعه پایدار محله‌ای مردم منطقه یک کلانشهر تهران مشخص شدند.

واژه‌های کلیدی: پایداری، محیط‌زیست، گردشگری، منطقه یک تهران

۱- دکتری مهندسی شیمی؛ رئیس آموزشکده فنی ابن سینای خلخال؛ دانشگاه فنی حرفه‌ای؛ اردبیل، ایران. (naseri1449@gmail.com)

*۲- دکترای تخصصی برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران. مدرس مدعو آموزشکده فنی پسران ابن‌سینای خلخال، (M_rezazadeh@sbu.ac.ir) (نویسنده مسئول)

۳- دانشجوی دکتری تخصصی شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز، تهران، ایران. مدرس مدعو آموزشکده فنی پسران ابن‌سینای خلخال، (M.t.kh.urban@gmail.com)